

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K. félévre 5 K. negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Polgártársak!

Az elmúlt hét utolsó napján elérkezete volt a végleges megalakulás előtt álló függetlenségi pártnak Székelyudvarhelyt. Ez értekezleten képviselve volt városunk polgárságának minden árnyalata és megjelent azon az épen aznap hazaérkezett Dr. Valentsik Ferenc országgyűlési képviselőkön kívül a polgárság színe-javá.

Kimondotta az értekezlet, nevet adott annak, amit mindnyájan régen éreztünk, hogy égetően, nélkülözhetetlenül szükséges a függetlenségi pártkör megalakítása Székelyudvarhelyt, hol a polgárság lelkében kitörülhetetlenül él a magasztos szent eszme.

Eddig is szinte bűnös könnyelműség volt szétszórta, külön-külön élni, mikor együvé tartozunk; egyek az érzelmeink és tömörülésben van az erő. A pásztor nyáj nélkül és viszont a nyáj pásztor nélkül, semmit sem ér.

Ha nemzetünk becsülete, önállósága és létalapja veszélyben nem állana, még akkor is tömörülnünk kellene, hogy az együvé tartozóság emberbaráti szent érzelmeit ápoljuk s városunk és vármegyénk közügyeit előre vinni törekedjünk — egyenlő akarattal.

De most, mikor hazánk jobbjai: Kossuth, Apponyi, Andrássy, Justh, Károlyi, Zichy s a többi nagyjaink, kik egész életüket a nemzet ügyeinek, ami legsajátabb érdekeink honfiúi szolgáltatának szentelték, kezet fogtak, testvéri jobbot nyújtottak a kérges, szurtos kezű munkásoknak s mindnyájunkat egymindnyájáért sorakozásra serkentenek.

Mikor azt látjuk, hogy törvényes jogainkat saját fiaink fegyveres erejének jogtalan, tehát bűnös uton-módon való felhasználásával a hatalomra jutattottak letiporták és szüzi tiszta becsületességgel, érintetlen hűséggel megválasztott képviselőinket rendőrlégényekkel az ország, tehát a mi házukból is gyalázatos merészséggel napról-napra kihurcoltatták.

Mikor szemünk előtt a függetlenségi sajtó szabad mozgását elzárták és fináncokat uszították reá, hogy azok bánjanak el vele s azok fojtsák belénk az emberi jogok legszentébbjét: a gondolatszabadság megnyilatkozását.

Mikor főispáni parancsra a főszolgabírák, falusi jegyzők és mindenki, akinek a főispáni tultengő hatalmi hóbort miatt felteni valója van, mint egy-egy farka kopó a fürgé nyul után, kiöltött nyelvvél úgy rohant és lohol a bátor szavu, függetlenségi sajtó terjesztésének, életerejének megfojtására.

Mikor a kormány ezzel karöltve piszkolódó, az ellenzék hazafias álláspontját elferditett hazugságokkal gyengíteni akaró s e célra kibérelt, fizetett „Ingyen példány“-okkal folyton traktálja a jóhiszemű falusi és városi székelveket.

Tehát előbb hitvány módon elzárják a néptől az ellenzék sajtót és helyébe a kormánypárti hazug maszlagot két kézzel szorják, hogy a népet saját mungó képükre és hasonlatossá-gára a nyomtatott betű hatalmával átformálják...

Szóval mindenütt erőszak, terror és az erkölcstelenség legmélyebb, leg-hitványabb eszközeivel munkálkodnak, mert céljuk az, hogy bármily csekély ellenállást elnyomjanak, megsemmisítsenek, a népet elnémítsák — örökre...

Ezzel szemben a polgárság szétforgácsolva, mint oldott kéve nem állhat. Tömörülnie kell; egyetértő testvéries szeretettel, egységes táborba kell állania úgy, mintegy test és egy lélek.

Ennek okvetlenül eredménye lesz. Megnyugvást, önbizalmat, erőt, kitartást és bátor, férfias fellépést biztosít az egyesnek, mert érzi majd, tudja, hogy mindazok, kikkel testvéri kezet fogott, mindnyájan vele együtt vannak.

A szombati értekezleten kiosztattak a tag-gyűjtő-íveket. Leg vagyunk győződve, hogy ezek az izek kezükbe vették, polgári szent kötelességüknek ismerik e város minden egyes fiát a párt kötelekébe való belépésre felszólítani és rövidesen oly hatalmas tábor hirdeti majd a szabadság, egyenlőség, testvériség összeforrasztó magasztos eszméit, a mely tábor minden irányban tiszteletet, megbecsülést parancsol.

A párt kötelekébe mindenki beléphet, aki 20-ik évét betöltötte s hajlandó évenként azt az igazán csekély kötelezettséget vállalni, hogy 20 fillér, 1 vagy 2 korona tagsági díjat a párt céljaira fizet. Az alapító tagok legalább 50 koronát fizetnek.

A tag-gyűjtésre 8 napi záros határidő van kitűzve s épen azért mindenki igyekezzék beiratkozni, hogy az alakuló közgyűlés összehívható és a vezetőség megválasztható legyen.

Azoké lesz a pártkör létrehozásának dicsősége, kik már az alakulás előtt beiratkoznak. A tagok jelentkezését a „Székely-Udvarhely“ szerkesztősége is elfogadja.

Siessen minden igaz érzésű függetlenségi érzelmű egyén beiratkozni. Mutassuk meg, hogy hazánkat s annak alkotmányát szeretjük s azért élni és ha kell, meghalni is készek vagyunk!

Polgártársak! Jöjjetek, testvéri szeretettel szövetkezzünk a közelgő nagy és fenséges nemzeti küzdelemre, melyből elmaradni gyávaság; résztvenni benne örök dicsőség!... (—h)

— **Sümei Vilmos** a gyergyószentmiklósi kerület lángelkű orsz. képviselője Borszék-füredn is megtartotta beszámoló beszédét, vasárnap. Nagy és lelkes közönség vett részt a beszámolón s erélyesen elítélte Tisza gyámkodása alatt alkotmányértésre vetemedt kormányt és pártját. Táviratilag üdvözlötték a szövetkezett ellenzék vezéreit.

Igaz-e ez székelvek!?

A közutálatnak örvendező darabont ex-megyefőnök fővárosi lájbszurnálja így adja be a maszlagot azoknak, kik az „Ingyen példány“-okat nem szégyenlik elfogadni:

„Mint lapunknak Székelyudvarhelyről jelentik, a megyei munkapárt elhatározta, hogy folytatva a szervezést, a nagyobb községekben külön községi munkapártokat létesít.

Vármegyeszerte igen kedvező erre a hangulat és az ellenzék napról-napra tért veszt. A koalíciós hősökből már mult választások idején kiábrándult a vármegye józan eszű székelysége s ez a kiábrándulás most még teljesebb. Mutatja ezt az a körülmény is, hogy bár a megyei párt csak augusztus hó közepére tervezi további szervezését a választójogosultak önkényes elhatározásából szórványosan már is megkezdődtek a községenkénti pártalakulások. Így például mult hó végén Farcád, Székelylengyelfalva és Sükő községekben történt meg a pártalakítás. Farcádban Lőrincz Áron ref. lelkész, Székelylengyelfalván Székely Sándor földbirtokos, Sükőben Kiss Albert a pártelnök. Folyó hó 4-én a Nagy-Küküllő völgy egyik népes központjában, Bögözben volt népgyűlés, melyen a szomszédos községek is képviselve voltak. A népgyűlés igen lelkes hangulatban folyt le, s Ugron János helybeli nagybirtokos, indítványára, egyhangulag határozta el a munkapárt megalakítását.

A párt elnökségét, engedve az általános közóhajnak, az általános köztiszteletben álló Csutak István bögözi ref. lelkész fogadta el, kinek személye garancia arra, hogy a párt választások idején ingadozni nem fog.

Az említett községek által adott szép (!?) példát a többi községek is remélhetőleg mielőbb követik.

Azért közöltük ezeket a munkapárti sorokat, hogy tájékoztassuk a hazafias érzésű közönséget az ellene irányuló hazafiatlan merényletről. Hadd tudja meg Farcád, Sükő, Székelylengyelfalva és Bögöz igaz székelve polgársága is, hogy Ugron János, az ex-megyefőnök milyen „szép“ hirbe keverte őket.

De azt hisszük, hogy vármegyénkben lesz még olyan község, hol az ex-megyefőnöknek hátat fordítanak és székelve becsületüket áruba bocsátani hajlandók nem lesznek. Hiszen a magyarok Istene és a nemzet él még s az árulókra előbb-utóbb elhozhatja a „Székely-Udvarhely“ mult számának első helyén bemutatott rettenetes ítéletet, mely a hazaáruló és vérfertőző gonosztevőket sújtani fogja.

Legyetek tehát résen székelvek. Ugron János haszon nélkül nem dolgozik... Hatalomra vágyik ismét a Ti hátatokon át...

Becsületes székelve neveteket ne adjátok oda munkapárti cégérnek — cinege-fogásra — semmi árért.

Most vigyázzatok az „uri huncfutság“-ra, nehogy vizre vigyenek ismét, mint Kállay Tamás, a hitehagyott „uri huncfut“ tevé — világsufjára veletek... Vigyázzatok, ne higgyetek az ex-megyefőnök krokodilszerű nyafogásainak. Vigyázzatok a székelve becsületre, mely a világon a legdrágább kincse mindenkinek!...

Igaz székelve, magyar ember, osztrák bérenc nem lehet...

A református papok pedig, akik mindig szeretnek büszkélkedni magyarságukkal, jól

tönnék, ha óvatosabban fogadnák a falusi munkapárti elnökösködést. Az ilyesmi hazafias paphoz nem méltó cselekedet.

Nadányi Gyula Kossuth-párti képviselőnek Gyergyószentmiklóson közelebből tartott lelkes beszédéből okulhatnának.

Nadányi ugyanis örömet fejezte ki afőltt, hogy a gyergyói katolikus papság kivétel nélkül részvesz a nemzet küzdelmében a néppel s *elítéli a protestáns papságot* — tisztelet a kivételeknek — és a főpapi kart, melynek tulnyomó része *hazafiatlanul* viselkedik...

Most két párton van az ország: hazafiasok és hazafiatlan magyarok pártján. Kinek-kinek a becsületérzésétől függ, hogy hova csatlakozzék. Székely testvérek! A történelem ítél majd felettetek és felettünk is. Pizskos nevet ne hagyjatok — az utódokra...

Új irány a fiu-nevelés terén.

Tanítassuk mesterségre vagy kereskedelemre a gimnáziumi tanulókat is.

Magyar hazánknak úgy a polgári, mint a nemesi; úgy az értelmetlen, mint az értelmi osztálya még mindig nem tanusit kellő érdeklődést és szeretetet az ipar és kereskedelem iránt. Hiába vannak meg a jó közmondások, hogy: „iparában és kereskedelmében él a nemzet“, mert még mindig kényszerűségből adja e jól jövedelmező megélhetési ágakra a gyermekeit.

Mindenki szeretne a gyermekeiből hivatalnokokat képeztetni, amely miatt igen sok gyermek pályátévesztett lesz, akiből különben kitűnő iparos, vagy kereskedő lehetett volna.

Olvastam, hogy külföldön vannak oly gimnáziumok (pl az Egyesültállamok- és Németországban), melyek úgy vannak berendezve, hogy a tudományos ismeretek tanulása mellett, mindenik tanuló azt a mesterséget tanulhatja, amelyikre hajlama és tehetsége van. Ez már egy nagy előny a jövő emberére és a társadalomra nézve is azért, mert hányszor megtörténik a szülők részéről az, hogy a gyermeket anélkül viszik felsőbb iskolába (gimnáziumba), hogy megfigyelnék, hogy van-e a tudományok iránt hajlama és tehetsége s e miatt lesz belőle egy proletár és életunt hivatalnok, kire igazán találnak a közmondás e szavai: „Ki minek nem mestere, annak megölje“. Hivatalnok társainak terhe és nyüge.

Nem tudom, hogy magyar hazánkban van-e ily gimnázium? Azonban nem ártana ily irányú iskolákat is felállítani, mert az idő, az élethivatás és főleg a fejlődés törvénye mind inkább figyelmeztetnek az oly iskolák felállítására, melyekben az ideális a reálisal, a szellemi a szociálissal parallel tanítatik.

Talán már nem is telik bele sok idő, midőn magyar hazánkban is a jövő emberének nevelése érdekében szociális irányúvá alakulnak át úgy a felsőbb, mint az alsóbb (elemi) iskolák. Dr Székely György szerint: „iskoláink nemcsak tanuló iskolák, hanem munkaiskolák kell hogy legyenek“.

Az elemi iskolánál már megtörtént ily irányban az intézkedés akkor, mikor a kezűgyesség a népiskola tantárgyai közé fölvetett. Fájdalom, hogy még csak a kezdetnél van és a kezdet nehézségeivel igazában küzd! Mivel azonban a felsőbb osztályok (V. VI. oszt.) a népiskolában tul vannak terhelve azért nem ártana egyik-másik tantárgyat, — melyik úgy sem oda való — száműzni.

A mint a jelekből lehet következtetni, csak idő kérdése, hogy a felsőbb iskolák is nemcsak tanuló, hanem munkaiskolák is legyenek.

A jelenlegi gimnáziumi berendezésekkel is megoldhatónak találom e kérdést úgy, hogy a magas kormány rendelné el, hogy minden gimnázium I—III ik osztályu tanulói a nagy szünetidőben tanuljanak valamely ipari vagy kereskedelmi ágat a hajlamaik szerint, ami célból ki kellene osztani a tanulókat azon iparos vagy kereskedő mestereknek, kik a gimnáziumi igazgatóságoknál tanoncokért jelentkeztek. A két hónap végével a tanulók bizonyítványt nyernének az ipar vagy kereskedelemben tanusított előmenetelükről, melyet a gimnázium igazgatóságának mutatnának be. Aki iparos vagy kereskedő tanonc három éven át nem volt, az nem bocsáttatnék fel a gimnázium IV-ik osztályába. Ily, eljárással visszamaradnának a gimnáziumtól az oly tanulók, kik a tudományok iránt nem éreznek vonzalmat.

Minthogy ily eljárással a tanulók egészségi, erkölcsi és szellemi állapota felett nehéz felügyeletet gyakorolni, azért leghelyesebb volna, ha minden vármegye központján ipari és kereskedelmi iskola állíttatnék fel, akkor a szülők is örömetest engednék gyermekeiket oda, mert biztonságban látnák őket.

A világ képe folyton változik, hova-tovább közeledik a tökéletesedés felé; illő, hogy a gimnáziumok is régi rendszerükön ne csak külsőleg, hanem bensőleg is változtassanak.

KOZMA MIKLÓS,
all. tanító.

Színes képek.

Firtos Estánbá szoros „baráccságot“ kötött **Bolond Istók** (van-e, ki e nevet nem ismeri?) komájával, aki Budapestről, IV. Egyetem-u 4. sz. alól jövőget-menegget minden héten (vasárnap) a nagy világba

és így „hezzánk es“; de nem ingyen, hanem negyedévre 4 koronaért, mert becsületes ellenzéki természete vagyon s az efféle matériját a kormány ingyen nem kűdi, sőt még — ha lehetne s tudná — inkább eltíltaná — különösen „goróf főespány“, a ki szörnyen megelődik a vele csufolódó vicees újságra.

Elég az hezzája, hogy Firtosbá ahajt megrendelinté s ehejt a legfrissebb számból béküde ide a következő finom beszédet, a mit ott Udvarhelyvármegyéből két derék székely gőbé attyafiától képükkel együtt lenyomintva láta:

A. Hallá-e, komé? Elakar menni goróf főespány?

B. Ki mongya azt? Nagy örömhír lenne ez pártkülönség nélkül.

A. Hát ő maga mondá, sokaknak beszélé, hogy ijjen komisz megyébe nem marad.

B. Szépen megtisztelé megyét. Osztán egész biztosnak mondá?

A. Ugy hát! Aszongya megmásíthatatlan, szilárd elhatározása.

B. Jaj, akkor végünk es van komé, örökké itt akar maradni.

A. Így gondolám én es. De hát az es igaz, hogy itt már nincs kivel veszekegygék, itt már kitapasztalták goróft az emberek, okosak lettek, kitérnek a veszekedés elől.

B. Biz az igaz. Kezdem hinni, hogy csakugyan menyen, mett ha nem, ebbe igazán belé betegedik.

A. Ugye no, osztán meg es most haragva megyére.

B. Ugyan métt?

A. Hát mikor most felesztendő után egy napra ide jöve, megyebeli urak nem örvendezének eléggé, hogy betegségéből meggyógyula s nem adának hálát Ur Istennek.

B. De hát vajon beteg vala-e? Honnan tuggya?

A. Azt éppeg ő maga mondá.

B. Hát nem vót beteg?

A. Azétt lehetett. Osztán azétt es haragszik, hogy senki nem köszöné meg, hogy Oklándon adóhivatal leve.

B. Hiszen azt nem ő csinálá.

A. Igen, de a Parajdon fölállított főszógabiró hévatalt sem köszöné meg megyegyűlés neki.

B. Hászén asz es mán régen megindult.

A. Jó, jó, de azétt elvárá, hogy neki köszönyék meg.

B. S hát csakugyan menyen?

A. Közgyűlésen es mondá.

B. S maraszták?

A. Azt a bolondot nem tették. Osztán ebédkor pohárköszöntőbe el es bucsuza, sirva búcsuza ei.

B. S megyebizoccság es sirt?

A. Nem vala képes. Alig tudták titkolni nagy örömeiket.

B. Nohát aszondom most már, hogy nem es menyen az komé, s *jaj annak, ki nem marasztá, s nem zokoga*...

HIREK.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyi miniszter Máthé Dénes oklándi kir. járáshíró — saját kérésere — törvényszeki bírói minőségben a székelyudvarhelyi kir. törvényszékhez helyezte át.

— **A főispán nem beteg.** Egyik marosvásárhelyi újságban olvassuk azt a mindenestre érdekes hírecksét, hogy „Gróf Haller János főispán... hétfőn d. u. 6 órakor hazaérkezik. A főispán esütörtökön reggel Nagyenyedre a miniszterelnök beszámolójára vezeti a helyi és vármegyei munkapárt küldöttséget“. Tehát mire e sorok napvilágot látnak, Haller gróf főispánt úgy tekintheti mindenki, mint egy munkapárti küldöttség vezetőjét Marosvásárhelyt. A rozoga egészségű öreg ur diszmagyarba vágja magát, görbe kardot köt elvénhedt oldalára, sástol-las kucs-mát nyom holdvilágos koponyájára, mosolygós arcot ölt és vezeti az ugynevezett „küldöttség“-et, melyet talán épen államköltségen szállítanak majd — *Enyedre*, az országos fegyintézet székhelyére — Hát nem beteg!? — kérdik többen Udvarhelyvármegyében... Nem. Haller gróf ur, a többszörös főispán, mikor a kormánynak szüksége van rája; mikor mesterségesen kicsinált „bizalom“ vagy „küldöttség“ kell — pláne *Lukács* László miniszterelnöknek — nem beteg. Különben ő csak akkor beteg, mikor ott és itt a közönség keresi. Ilyenkor aztán sem Marosvásárhelyt, sem Székelyudvarhelyt nem található. Valami különös, valami csodálatos, valami titokzatos „masinára“ járó betegsége lehet ő méltóságának, amilyent olyan magunkfajta nem „goróf“ halandó sejteth ugyan, de nem produkálhat. Azonban azért ő helyt áll a „küldöttség“ élén s ez a fő dolog. Jó kortes — jó hivatalnok. A fészkes fene aztán ezen kívül megeheti a többi dolgot... Így van az székelyek a munkapártnál divatban. Ha csak lehet, tehát jövőre is támogassátok, de legalább fuszulyka karóval, hogy el ne düljön...

— **A tiszteletes asszony,** sepsizaláni id. Bodor Józsefné szül. Kovács Mária 76 éves korában, boldog családi életének 51-ik esztendejében szép csendesesen elaludt és többé fel sem ébredt Kányád községben. E hó 10-én d. e. 11 órakor itt hagyta szeretteit és szebb hazába költözött. A nemes lélek visszazáll,

a mennybe, hogy egyesüljön sokat siratott fiával és leányával. Hült porait hétfőn (e hó) 12-én d. u. 2 órakor, a ref. vallás szertartása szerint helyezték örök nyugalomra a falu és vidékének általános részvétele mellett Kányádon. Az öreg tiszteletes: sepsizaláni id. Bodor József ref. pap, hűséges élettársát, Ilona és József pedig forrón szerető édes anyjukat siratják benne.

— **Orbán Balázs emléke.** Székely nemzetünk nagyjai között egyik legkimagaslóbb büszkeségünk lehet Orbán Balázs báró, az igazán puritán jellemű, fényes példákkal tündöklő hazafi, kinek egyik jótékony alkotása színhelyén: a Szejké-fürdőn, emléket vasárnap ünnepelte a hazafias közönség. Az ünnepély a fürdő tánctermében volt nagy közönség részvételével. Székely Dalegyletünk Horváth József karnagy vezetésével teljes díszben jelent meg és a Himnusz énekelte nyitányul. Ezután Fülöp Erzsébet polg. leányisk. tanítónő hazafias verset szavalt, melyet Gálffy Ignác, a miskolci felső kereskedelmi iskola érdemes igazgatójának ünnepi beszéde követett. Gálffy igazgató átszellemült székely honfiúi érzéssel méltatta Orbán Balázs báró elévülhetlen érdemeit, melyeket úgyis mint képviselő, író és puritán jellemű hazafi a történelem lapjaira örök emlékezetül felrótt nekünk, a hozzá képest törpe, igen törpe utódoknak, kiknek legfőbb törekvésünk kell legyen, hogy a nagy előd nyomdokain székely szívóssággal, összetartó testvéries érzéssel, előre törjünk; akadályt nem ismerve, hazaszeretünkkel őt kövessük. Lángoló lelkesedéssel mondott beszéde, hasonló visszhangra talált. Nagy hatást keltett minden vonalon. A tartalmas szép beszédet lapunk jövő számában közölni fogjuk. Ismét a Székely Dalegylet énekelt hazafias dalt, mely után Rájk Gyula szavalt. Végül pedig a közönség a Dalárdával élén, teljes lelkesedéssel énekelt el a Szózatot. Műsor után reggelig tartott kedélyes táncmulatság volt.

— **A régi száz koronás bankjegyek,** melyek 1902-ből, január 2-áról vannak keltezve és sárgás-barna színűek, e hónap 31-ikén tul. fizeteskép vagy átváltásra, nem fogadtatnak el.

— **Halálozás.** Özv. Szorger Jánosné szül. Valentsik Nagy Lina, Szorger Ferenc helybeli polgártársunk édes anyja e hó 10-én meghalt Erzsébetfalván életének 83-ik évében.

— **Munka-párti ebéd — ingyen.** Az ingyen ebédre éhes mungóknak csepeghet a nyáluk — itthon. Nagyenyeden diszebed lesz. A miniszterelnök adja — saját tiszteletére. Kötelezvénnel fogdossák reá a pasasokat és még sem vállalkoznak ott — ilyen ebédre. Miért nem indít Haller gróf főispán innen, az Ugron János ur mungóiból külön vonatot. Azok elég éhesek arra, hogy meg egyék a kelletlen ebédet. Addig legalább az ellenzékietek — nem rágják... Ezek aztán még akár tisztelegnek is, ha épen annyira szükséges — a; miniszterelnök urnak.

— **A kegyetlen katonai törvény** alapján hétfőn már országsszerte megkezdődött a sorozás. A szuronyok között egyoldalú pártoskodással hozott pártens-törvényből a nemzetnek kóstolót adtak és sorra következik immár az elviselhetetlen katonai teher különböző fázisa. A két esztendő katonáskodás pedig csak munkapárti maszlag épen úgy, mint más egyéb nagyhangú ígéretése ennek a császári pártnak. Három esztendő marad még jó ideig a katonasor. Eddig ötvenhat ezer és ötszáz ujoncotadtunk évenként, ezután pedig az átmeneti állapotok leltével, száznegyvenezer ujoncot kell előállítani s így tehát minden évben nyolcvan-négyezer és ötszáz emberrel többet. Erre aztán tessék kiáltani, a kinek kedve van hozzá, hogy éljen Tisza István vaskeze és

éljenek a szuronyok mögé bujt mungók... Mi lesz ennek a pénzbeli culágja? Beleke-rülhet az évi négyszázmillióba is. Csak aztán legyen majd, aki megfizesse. Mert — írja Dr. Kalmár Antal publicistánk — emberben és pénzben végtelenül emelni az ország terhét, gazdaságilag pedig elzárni a népet attól, hogy emberben és pénzben gazdag lehessen, tehát, hogy a nép fizethessen is: ez ostoba is, meg zsarnok bécsi politika is. Most pedig tessék sorozni — a kegyetlen törvény alapján!...

— **Műsoros előadást** rendez ma d. u. 5 órakor Dr. Csányi Aurél gyógyszerész a Szejké-fürdőn 1 K-ás belépési díjjal.

— **Vicomte de Fontenay.** A budapesti francia főkonzult vicomte de Fontenay-t, aki hosszú időn át vezetője volt a hazánk fővárosában székelő francia főkonzulátusának, kormányra rendkívüli követé és meghatalmazott miniszterre nevezte ki Bogotába, Colombia délamerikai köztársaság fővárosába. A főkonzul hazánk fővárosából való távo-zása alkalmából a marosvásárhelyi kereskedelemi és iparkamarától is elbucsozott, ennek elnökéhez intézett levélben. A francia nyelven írt levél magyar fordításban a következő:

Elnök ur! Kormányom fölhívása folytán budapesti hivatalomból távozzom. Köszönöm az ön szívességét, mellyel magyarországi gazdasági munkálkodásomat megkönnyítette, s lehetővé tette, hogy értesítéseim az ön kereskedelmi kamarájának érdekeltségéhez eljuthassanak. Fodadja Elnök ur legkiválóbb nagyrabecsülésem biztosítását. Fontenay.

Erre a kamara a következő választ küldötte a távozó főkonzulnak:

Rendkívüli Követ és Meghatalmazott Miniszter ur! Igen nagy sajnálattal vettük budapesti főkonzuli állásából való távozásáról szóló értesítését. E kamara készséggel állott mindenkor a budapesti francia főkonzulátus által képviselt gazdasági érdek támogatására s kiváló nagyrabecsüléssel viseltetett annak jeles vezesője, a távozó Főkonzul iránt. Míg hazánk fővárosából való távo-zása fölött mély sajnálatunkat fejezzük ki, egyuttal fogadjuk Columbia rendkívüli követé és meghatalmazott miniszterre történt kinevezése alkalmából a legőztintébb szerencse kívánságunk s megkülönböztetett tiszteletünk és nagyrabecsülésünk nyilvánítását. Marosvásárhely, 1912. aug. 8. Tauszik B. Hugó s. k. kir. tanácsos, elnök. Sz. Szakáts Péter s. k. titkár.

— **Új közséntelep.** Boronkay Jenő Sárkány és Köbölkut községek határának területére megszerezte a köszénkutatósi jogot s a tulajdonos községi lakosokkal a szerződést meg is kötötte. Az esztergomi káptalan kiscévi szenterületének kiaknázási jogát átruházta az Esztergom-szászvári köszénbánya társulatra, míg az epöli szenterületeket Schwarz Adolf vállalkozó, a homoródvölgyi vasut engedményese, epöli szenterületének kibővítésére, nevezett vállalkozóra ruházta át. Schwarz Adolf Nagysápon nagy eréllyel folytatja a furásokat, amellyel már 600 méterig haladtak s igen jó minőségű szenet találtak. A termelés nagyon jónak mutatkozik.

— **Az árva gyermek keserű gombája.** Takács Gyula 11 éves, gyermekmenhelyből való fiú Orbán Mózes fuvarosnál volt elhelyezve gondozásra Székelyudvarhelyt. A fiúcska három héttel ezelőtt, kosárával kezében gombászni ment a tarkoponyájú Budvárhegy tetejére. Hogy-mint történt a sorsa, az nem tudható, de a kis fiú gondozójához többé vissza nem tért. Orbán az esetet a rendőrséghez bejelentette. Talán keresték is a fiúcskát, azonban — úgy hitték már — nyomtalanul eltűnt. Stemmer József két társával vasárnap aztán megtalálta a Budvár és Csicsér közt levő hegyszakadék oldalában. Takács Gyula, a menhelybeli gyermek ott függött egyik bokron élettelenül, feloszlásnak indult testtel, keserű-gombás kosarával együtt. Az orvos-rendőri vizsgálatot Dr. Ferenczy Béla kapitány és Dr. Görgényi

Károly teleporvos ejtették meg. Beszállították a vármegyei kórház halottas kamrájába, honnan kedden délután temették el. Nagyon szomorú, meghatóan szomorú temetés volt. Aki látta, önkéntelenül eszébe jutott a velőkéig ható népdal: „Most tűnik ki, ki az igazi árva, Nem borult senki a koporsójára“...

— **Esküvő.** Oroszlán Gábor marosvásárhelyi lapszerkesztő augusztus 20-án tarfja esküvőjét Vargha Lujza tanítónővel Tordán

— **Nyilvános köszönetek.** A székelyudvarhelyi cipész-szakcsoport július 21-iki mulatságán, melyet a Gergely-féle sósfürdőn rendezett, felülfizettek: Orbán, Nagy és Tamás cég 6 K, Molnár Lajos 5 K, Csillag József 4 K, Bogyor Gábor 3 K, Wagner Henrik, Szorger Ferenc, Benedek Géza, Kajcsa Balázs, Szigeti Dénes, Lile Péter, Kerestély Gyula, Konnert József 2—2 K, Madarász Mihály 1 K 70 f, Kovács János, Molnár Károly 1.50—1.50 f, Bodó Géza 1 K 20 f, Korján Géza, Morvai Dénes, Pakot Áron, Kis János, Pál József, Ungár József, Froman Márton, Dafin György, Belger Gusztáv, Starch Sándor, Tamás Gyula, Balázs János, Páncél János, Győri Vilmos, Moldován László, Szép László, Salati Mihály, Bogdán János 1—1 K, Fénya András, Dregán László, Szabó Árpád, Potor Gergely 60—60 f, Nagy Sándor, Rádel Dénes, Varga Dénes, Eissenlöffel Jakab 40—40 f, Filinta Ferenc 20 f. — A székelyudvarhelyi csizmadia iparos ifjuság e hó 11-én rendezett jótékonyecélú nyári táncmulatsága alkalmával felülfizettek: ifj. Ferenczy Ferenc 5 K, Szébeny Antal, Vajda Ferenc, Papp Zakor Istvánné 3—3 K, ifj. Szőke Dénes, Kiss István lelkész, id. Bodrogi Sámuel, Asztalos János, Miklós Ferenc, Veres György, Bodrogi Dénes 2—2 K, Verestői Dániel, Herczeg Albert, Gegő József, id. Rájk József, Deák István, Herman Endre, Hodgyai László, Szabó Mihály, Kelemen Sándor, Pap Sándor, Bodó Géza, Bodrogi Balázs, Dáné Mózes, ifj. Rájk József, Bucsai Endre, Gál József 1—1 K, Holstein Simonné, Miklós Ignác 60—60 f, Konnert József 50 f, Herczeg Ferenc, Májer János 30 f, ifj. Csont Ferenc 20 f. Molnár Lajos 5 korona. Fogadják a nemes szívű felülfizetők és mindkét mulatság résztvevői a jótékonyecél érdekében teljesített szívességükért a rendező bizottságok hálás köszönetét.

Mi a mungó?

Alakja emberi, de nem azért, mert talán az Isten a maga képére teremtette volna, mint általában az embert.

Ezt a jogot, a mungóra vonatkozólag, a császár eltulajdonította a teremtés urától s ő teremtette a mungót a maga képére.

A mungót ennek dacára sem lehet a teremtés remekének nevezni.

Az emberiség mai állása szerint minden ember beletartozik valamely nemzet kötelékébe. Aki egyik nemzetehez sem tartozik, az nem ember.

A mungók különösen 1912. június 4-ike óta Tisza kezével végzett császármetszés útján kiszakadtak a magyar nemzet testéből, hová az anyakönyv szerint tartoznának; más nemzet pedig nem fogadná be őket. Ennyire még a hottentották sem sülyedhetnének.

De azért a császár-király hatalmával még is a nemzet testén élődnek.

Mi lehet hát a mungó?

Császári-királyi elődsdi állat.

(Ellenzék)

— **Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerzőletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

